

**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

доц. А. В. Стасишин

(підпис)

“ ”

2020 р.

РОБОЧА
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теорія та історія фінансової системи
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 07 „Управління та адміністрування”
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітній ступінь: бакалавр
форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та історія фінансової системи» галузь 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Розробник:

Клепанчук О. Ю., к.е.н, доцент кафедри фінансового менеджменту

Робоча програма розглянута на
менеджменту

засідання кафедри фінансового

Протокол від 09 січня 2020 р. №6

Завідувача кафедри
фінансового менеджменту

_____ проф. Ситник Н.С.

«09» січня 2020 року

Затверджено Вченою радою факультету

Протокол № 7 від "23" січня 2020 року

ЗМІНИ
до робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри (перезатвердження робочої програми)	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом дисципліни є фінансова система в цілому, етапи її розвитку в різні історичні періоди на різних територіях, а також фінансові теорії та практики давнини та сучасності, їх вплив на розвиток фінансів.

Мета навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування системного бачення еволюції фінансової системи, вивчення питання історичного розвитку фінансової системи в історії людства від стародавнього світу до Незалежної України, розгляд фінансових теорій та практик давнини та сучасності, їх вплив на розвиток фінансів.

Основні завдання

Завдання вивчення дисципліни «Теорія та історія фінансової системи» полягають у:

- опануванні сутності фінансів та закономірності фінансової системи.
- опануванні історії виникнення грошової системи.
- вивченні процесів становлення та розвитку банківської системи.
- дослідженні процесів зародження та формування бюджетної системи.
- дослідженні історичного формування податкової системи.
- одержанні знань щодо формування фінансів у зарубіжних країнах.

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ до фаху	Макроекономіка
Мікроекономіка	Гроші і кредит
	Фінанси

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
<p>Здатність досліджувати поняття сутності фінансів, етапи розвитку та закономірності фінансової системи за допомогою історичних фактів. Мати знання з історії виникнення фінансової системи. Уміння аналізувати теоретичні побудови фінансової системи та історичний вплив на її структуру.</p>	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - передумови формування загальнодержавних грошових фондів – бюджету; - виникнення законодавчих систем державних доходів та витрат; переведення податків у грошову форму. - теоретичні основи побудови фінансової системи та структуру фінансової системи <p>Що загалом, що привело фінансову систему у виражену економічну категорію.</p>
<p>Здатність дослідити історію виникнення грошової системи.</p>	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - становлення грошового обігу на території України та поза її межами. - розвиток елементів грошового господарства на сучасній території України та поза її межами. - грошову реформу та історію нової гривні Незалежної України
<p>Здатність дослідити становлення та розвиток банківської системи.</p>	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еволюцію банківської системи. - зародження та розвиток банківської системи. - банківські інституції в Західній Україні. - становлення та розвиток банківської системи після проголошення незалежності.
<p>Володіти знаннями з про зародження та формування бюджетної системи</p>	<p>Знати і розуміти :</p> <ul style="list-style-type: none"> - історичні передумови поняття «бюджет». - теоретичні основи формування бюджетної системи.

	<ul style="list-style-type: none"> - становлення та розвиток бюджетного устрою в Україні. - становлення бюджетної системи України після проголошення незалежності.
Здатність дослідити історичне формування податкової системи.	<p>Знати та розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історичні етапи формування податкової системи. - теоретичні основи побудови податкової системи. - про податкову систему України в різні історичні періоди. - систему податкового законодавства та принципи податкового законодавства Незалежної України.
Володіти знаннями про теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історичну сутність страхування. - теоретичні засади страхової справи. - зародження страхування на території України. - етапи формування страхового ринку після проголошення незалежності України.
Задність дослідити теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - соціально-економічні моделі та особливості організації фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. - еволюцію та сучасні риси державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою . - загальні риси організації управління фінансами у зарубіжних країнах. - взаємозалежність фінансових систем різних країн

РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія та історія фінансової системи»

(назва навчальної дисципліни)

Характеристика навчальної дисципліни							
Шифр та найменування галузі знань: <u>07 Управління та адміністрування</u>				Цикл дисциплін за навчальним планом: <u>нормативна навчальна дисципліна освітньої програми «Фінанси, митна та податкова справа»</u>			
Код та назва спеціальності: <u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>				Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>			
Освітня програма:				«Фінанси митна та податкова справа»			
Курс: I Семестр: II				Методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, творчі завдання, робота в бібліотеці, в мережі Інтернет,			
Кількість кредитів ECTS	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Лекції	Семінари, Практичні, лабораторні	Заліки по модулях (контрольні роботи)	Самостійна робота студента (СРС)	Індивідуальна робота студента (ІР)
3	90	48	32	14	2	30	12
Кількість тижневих годин		Кількість змістових модулів (тем)		Кількість заліків по модулях/контрольних робіт		Вид контролю	
3		1		1		залік	

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1.	Історичні передумови виникнення фінансової системи.
2.	Основні аспекти формування грошової системи.
3.	Становлення та розвиток банківської системи.
4.	Зародження та формування бюджетної системи.
5.	Історичне формування податкової системи.
6.	Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.
7.	Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Предмет і завдання дисципліни.

Предмет, завдання і структура дисципліни та метод її вивчення. Значення дисципліни "Теорія та історія фінансової системи" у підготовці фінансистів-економістів та її взаємозв'язок з іншими дисциплінами навчального плану.

Організація навчання. Використання у навчальному процесі підручників, навчальних посібників, підтверджених історичних матеріалів. Організація самостійної роботи студентів.

Тема 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи.

Історичне формування сутності фінансів. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Етапи розвитку фінансів та закономірності фінансової систем.

Тема 2. Основні аспекти формування грошової системи.

Історія виникнення грошової системи. Виникнення та еволюція гривні. Становлення грошового обігу на території України та поза її межами. Розвиток елементів грошового господарства на сучасній території України та поза її межами. Грошова реформа. Історія нової гривні Незалежної України.

Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи .

Еволюція банківської системи. Зародження та розвиток банківської системи. Банківські інституції в Західній Україні. Становлення та розвиток банківської системи після проголошення незалежності.

Тема 4. Зародження та формування бюджетної системи.

Історичні передумови поняття «бюджет». Теоретичні основи формування бюджетної системи. Становлення та розвиток бюджетного устрою в Україні. Становлення бюджетної системи України після проголошення незалежності.

Тема 5. Історичне формування податкової системи.

Історичні етапи формування податкової системи. Теоретичні основи побудови податкової системи. Податкова система України в різні історичні періоди. Система податкового законодавства. Принципи податкового законодавства Незалежної України.

Тема 6. Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.

Історична сутність страхування. Теоретичні засади страхової справи. Зародження страхування на території України. Етапи формування страхового ринку після проголошення незалежності України.

Тема 7. Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.

Соціально-економічні моделі та особливості організації фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Еволюція та сучасні риси державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою. Загальні риси організації управління фінансами у зарубіжних країнах. Взаємозалежність фінансових систем різних країн.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Леоненко П. М. Основні етапи розвитку фінансової науки: методологія проблеми / П. М. Леоненко, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. - 2017. - № 4. - С. 55-74.http://finukr.org.ua/docs/FU_17_04_055_uk.pdf
2. Кузнецова С.А. Фінанси: навчальний посібник / С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич; за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. – 384 с.
https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/474/1/Фінанси_2014.pdf
3. Колесников О. В., Бойко Д. І., Коковихіна О. О. Історія грошей та фінансів. 2-ге видання виправлене та доповнене: Навч. пос. – Центр учбової літератури, 2008. – 140 с.
<file:///C:/Users/lviv/Downloads/Колесников%20О.В.,%20Бойко%20Д.І.,%20Коковихіна%20О.О.%20Історія%20грошей%20та%20фінансів.pdf>
4. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. С 76 Історія фінансів: навч.посіб./Т. О. Ставерська, Іванюта О. М. –Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. – 83 с.Артус М.М. Проблеми трактування сутності та функцій категорії «фінанси» // Фінанси України. – 2007, №4. – с. 127-135.
http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1059/1/history_finance.pdf
5. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
<http://core.ac.uk/download/pdf/32613769.pdf>
6. Н.А.Шикіна. Фінанси. Курс лекцій для студентів усіх форм навчання всіх спеціальностей (Укл. Н.А.Шикіна. – Одеса: ОДЕУ, ротапринт,2008р.– 290с.). 2008 .
<https://economics.studio/finansovie-voprosi/finansi-kurs-lektsiy-dlya-studentiv-usih-form.html>
7. Базецкая А. И. Исторический аспект формирования и развития финансовой системы : монография / А. И. Базецкая; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2015. – 111 с.
<http://eprints.kname.edu.ua/43423/1/2014%20печ.%2015МН%20%20История%20финансов.pdf>
8. Бернстайн П. Фундаментальные идеи финансового мира: эволюция / пер. с англ. В. Ионов. М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. 248 с

Додаткова література:

1. Єфименко Т. І. Актуальні проблеми трансформації фінансово-економічних теорій в

- умовах глобальних змін. Фінансова глобалізація і євроінтеграція / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко; ДННУ “Акад. фін. упр.”. Київ, 2015. С. 13–29. http://www.afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=448&num=3
2. Лопух К. В., Фещенко В. М., Юхименко П. І. Сучасний монетаризм: монографія / за заг. ред. П. І. Юхименка. Київ: ЦУЛ, 2015. 272 с. <http://securities.usmdi.org/PDF/993.pdf>
 3. Небрат В. В. Еволюція теорії державних фінансів в Україні: монографія / НАНУ України, Ін-т економіки та прогнозування. Київ, 2013. 584 с. http://ief.org.ua/?page_id=2904&dept=18
 4. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія: у 3 т. Т. 1 / за ред. Т. І. Єфименко, А. І. Мярковського; ДННУ “Акад. фін. упр.”. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2013. 728 с. http://www.vtei.com.ua/konfa/23_05_19/3_64.pdf
 6. Фінансова думка України: у 3 т. Т. 1 / Юхименко П. І. та ін.; за ред. В. М. Федосова. Чухно А. А. Вибрані праці: у 2 т. / передм. Л. В. Губерського, Т. І. Єфименко; ДННУ “Акад. фін. упр.”. Київ, 2012. Т. 1. 557 с. Т. 2. 480 с
 7. Боронос В.Г. Антикризове фінансове управління у підприємстві / В.Г. Боронос, І.Й. Плікус, Л.Ф. Соколенко: Підручник. – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: За заг. ред. д.е.н., проф. І.М. Сотник, д.е.н., проф. Л.М. Таранюка – Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. – С.95-118. <file:///C:/Users/lviv/Downloads/6808472.pdf>
 8. Introduction to finance: theory and practice: study guide / I.O. Shkolnyk, M.M. Brychko, O.M. Pakhnenko [etal.]; edited by: I. Shkolnyk, M. Brychko. – Sumy : Sumy State University, 2017. – 275 p. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/51799/1/finance.pdf>
 9. Європейські студії у фінансах : Навч. посіб. / І.О. Школьник, А.Ю. Семенов, В.М. Кремень та ін. ; за заг. ред. І.О. Школьник, А.Ю. Семенова. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 214 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/63410/1/Shkolnyk_ievropeiski.pdf
 10. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб./ Н.Г. Пігуль, О.В. Дейнека, Н.А. Дехтяр, О.В. Люта. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 337 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/64218/1/Pihul_biznes.pdf
 11. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 368 с. <https://cul.com.ua/preview/fash.pdf>
 12. Економіка підприємства : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Є. В. Мішеніна та д-ра екон. наук Є. О. Балацького. – Харків: Диска Плюс, 2015. – 336 с. file:///C:/Users/lviv/Downloads/posob_EP_18.pdf
 13. Управління фінансовою безпекою економічних суб’єктів : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України” ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова ; [С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін.]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. – 332 с. http://dSPACE.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6644/1/1407_2015.pdf
 14. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с. <http://lira-k.com.ua/preview/12444.pdf>

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. Верховна Рада України - www.rada.kiev.ua
2. Кабінет Міністрів України - www.kmu.gov.ua
3. Міністерство фінансів України - www.minfin.gov.ua

4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України - www.me.gov.ua
5. Національний банк України – www.bank.gov.ua
6. Державна служба статистики України - www.ukrstat.gov.

РОЗДІЛ 6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

№ розділу, теми (змістові модулі)	Назва розділу, теми (змістового модуля)	Кількість годин за ОПІ			Розподіл аудиторних годин		
		всього	у тому числі		Лекції	Семінари, практичні	Залік по модулю
			аудиторні	СРС/			
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1							
1	Історичні передумови виникнення фінансової системи.	10	6	6/	4	2	
2	Основні аспекти формування грошової системи.	10	6	4/	4	2	
3	Становлення та розвиток банківської системи	10	6	4/	4	2	
4	Зародження та формування бюджетної системи.	10	6	4/	4	2	
5	Історичне формування податкової системи	12	6	4/	6	2	
6	Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.	12	8	4/	6	2	
7	Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах	12	8	4/	4	2	
8	Заліковий модуль	2	2	-	-	-	2
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)		12	-	/12	-	-	
Разом годин		90	48	30/12	32	14	2

РОЗДІЛ 7. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

7.1 Календарно-тематичний план лекційних занять

№ заняття	Тема лекційного заняття	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1		
1.	Історичні передумови виникнення фінансової системи.	2
2.	Основні аспекти формування грошової системи.	2
3.	Становлення та розвиток банківської системи	2
4.	Зародження та формування бюджетної системи.	2
5.	Історичне формування податкової системи	2
6.	Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.	2
7.	Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах	2
8.	Заліковий модуль	2
Разом годин		32

7.2 Календарно-тематичний план семінарських (практичних, лабораторних) занять, заліків по модулях, контрольних робіт (не співпадає з ОПШ)

№ заняття	Тема семінарського (практичного, лабораторного) заняття. Контрольні роботи (заліки по модулях)	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1		
1.	Історичні передумови виникнення фінансової системи.	2
2.	Основні аспекти формування грошової системи.	2
3.	Становлення та розвиток банківської системи.	2
4.	Зародження та формування бюджетної системи.	2
5.	Історичне формування податкової системи.	2

6.	Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.	2
7.	Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.	2
Разом практичних (семінарських, лабораторних) занять		14
Разом контрольні роботи, заліки по модулях (ЗМ)		2
Разом годин		16

7.3 Графік консультацій

№ з/п	Назва розділу, теми, зміст консультації	Кількість годин
1.	Консультація з підготовки до семінарських занять; опрацювання рекомендованої літератури.	2
2.	Організація індивідуальної науково-дослідної роботи студентів. Обговорення тем, методів наукових досліджень.	2
3.	Консультація по темі 8.	1
Разом годин		5

РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Коли виникла економічна категорія «фінанси»
2. Назвіть ознаки фінансів.
3. Назвіть еволюційні форми фінансів.
4. Якими властивостями характеризуються фінанси в сучасних умовах.
5. Які етапи розвитку фінансової системи.
6. Якими причинами обумовлено відмінність фінансів різних суспільно економічних формацій.
7. Як вплинув перехід суспільства на товарно-грошові відносини на розвиток фінансів як економічної категорії.
8. Складові фінансової інфраструктури.
9. Інструментальне наповнення фінансової інфраструктури.
10. Чи можна стверджувати, що фінанси – це відносини, які не виходять за рамки розподільчого процесу.
11. Що означає грошова одиниця «Бюфон» і коли історично вона мала місце на українських землях.
12. Сформуйте етапи становлення грошового обігу на українських землях.
13. Дайте поняття грошовому господарству в період становлення української державності
14. Що спонукало до переходу від товарних грошей до монет.
15. Хто і коли відновив основну грошову одиницю Української Держави.
16. Як відбулося впровадження української національної валюти.
17. Дайте визначення терміну «банк» .
18. Окресліть основні етапи формування банківської системи.

19. Що забезпечило розвиток банківської системи в ХІХ ст.
20. Які були особливості банківська система України у Радянський період.
21. Чому Україна не мала автономної кредитної банківської системи в період Другої Світової війни.
22. Які були сформовані банківські інституції на Західній Україні.
23. Окресліть періоди формування банківської системи Незалежної України.
24. Розвиток банківської діяльності в Італії в ХІІ ст.
25. Українська банківська система на початку ХХ ст.
26. Вплив кредитної реформи 1930-1932 рр. на банківську систему в Україні.
27. Як ви розумієте поняття «бюджет»
28. Що Вам відомо про досвід складання бюджету (скарбу) на території нашої країни.
29. Які Вам відомі перші історичні згадки про бюджет.
30. Які підходи використовуються у вітчизняній науці до вивчення сутності.
31. Які ви знаєте етапи формування бюджетної системи .
32. Як відбулося становлення бюджетної системи після проголошення незалежності.
33. Які передумови виникнення бюджету.
34. В чому полягає об'єктивна необхідність бюджету.
35. Як відбувалось формування основних принципів функціонування
36. бюджету.
37. З чим на вашу думку пов'язана поява податків.
38. Охарактеризуйте основні етапи розвитку податкової системи.
39. Яка найдавніша система збору податків була при Київській Русі.
40. Охарактеризуйте податкову систему в період у складі Речі Посполитої.
41. В який історичний період натуральні податки були замінені на грошові.
42. Які принципи податкової системи ви знаєте.
43. Якими законодавчими документами керується податкова система.
44. Охарактеризуйте податкову систему після проголошення незалежності
45. Які еволюційні процеси податкової системи ви знаєте.
46. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство.
47. Податкова система в період становлення української незалежності.
48. Окресліть причини виникнення та розвитку страхування.
49. Назвіть основні етапи розвитку страхування.
50. Чим відрізняється середньовічне страхування від античного.
51. Як ви розумієте поняття комерційного страхування і де воно мало історично зародитись.
52. В який період історично виникло страхування від нещасних випадків.
53. Звідки до України прийшло класичне страхування.
54. Які ви знаєте особливості страхування на початкових стадіях його розвитку
55. Коли мали місце перші офіційні згадки про страхування як фінансову діяльність.
56. Принципи формування страхової справи після 1991 року.
57. Які типи впливу економічної системи на структуру та рівень розвитку фінансової системи ви знаєте.
58. На чому базується американська модель фінансової системи.
59. Охарактеризуйте західноєвропейську модель фінансової системи.
60. Чому японську фінансову модель називають комуналістською.
61. Які ланки фінансових відносин об'єднує система державних фінансів.
62. Назвіть основні риси тенденцій розвитку державних фінансів зарубіжних країн.
63. Які узагальнення характерних рис та ідентифікаційних ознак європейської та американської фінансових систем ви знаєте.

РОЗДІЛ 9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 1.2) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання ІНДЗ та самостійної роботи.

Основним нормативним документом, що визначає оцінювання сформованих компетентностей у студентів є Положення «Про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів Львівського національного університету імені Івана Франка» від 01.03.2013р. із змінами, затвердженими наказом ректора від 01.07.2015р. № О-96.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою (за шкалою ECTS та національною шкалою). Відповідно до Положення контрольні заходи включають:

- поточний контроль знань та компетентностей студентів включає оцінку роботи студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські / практичні заняття), оцінку роботи студентів за самостійну та індивідуальну науково-дослідну роботу.

- підсумковий контроль знань та компетентностей студентів у вигляді семестрового заліку, який проводиться відповідно до графіку навчального процесу. Підсумковий залік охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. Табл. 1.2). Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів).

Оцінювання рівня знань та компетентностей студентів на семінарських та практичних заняттях, оцінка роботи студентів за самостійну та індивідуальну науково-дослідну роботу проводиться за п'ятибальною системою (від 1 до 5 балів).

Результат поточного контролю (РПК) знань та компетентностей студентів за семестр визначається як середнє арифметичне з поточних балів за 5-бальною шкалою, відображених у журналі обліку відвідування та успішності студентів, помножене на коефіцієнт переведу результатів освітньої діяльності студентів:

$$\text{РПК} = \frac{\text{Сума балів за результатами поточного контролю}}{\text{кількість об'єктів контролю}} * K,$$

де *сума балів за результатами поточного контролю* – це загальна сума балів, отриманих студентом по усіх об'єктах контролю (семінарських / практичних заняттях, СРС та ІНДЗ);

кількість об'єктів контролю – включає кількість семінарських / практичних занять, СРС та ІНДЗ. (контроль знань студентів з навчальної дисципліни «Теорія та історія фінансової системи» включає 10 об'єктів контролю: 8 семінарських занять, СРС та ІНДЗ)

K - коефіцієнт переведу результатів знань та компетентностей студентів (з навчальних дисциплін, з яких передбачений залік, $K=20$).

Студент допускається до семестрового заліку, якщо він виконав всі види аудиторних робіт, передбачених робочою програмою дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни «Теорія та історія фінансової системи» здійснюється на підставі проведення семестрового заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань,

вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів)

9.1 ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль			Заохочувальні бали (затверджені Вченою радою Університету)	РАЗОМ – 100 балів
Семінарські, практичні заняття	Самостійна робота студента	ІНДЗ		
100				

9.2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

№ п/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Кількість балів
1	2	3
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях		
	Критерії оцінювання	Від 1-5
	<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питання категорій та понять; • правильне розкриття змісту категорій та понять, механізму їх взаємозв'язку і взаємодії; • здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки і узагальнення; • уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення; • демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сферах країни та за її межами; • знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань. 	5
	<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, указаних вище (якщо він потрібний для вичерпного розкриття питання); • при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами все ж таки студентом допущені помилки під час використання цифрового матеріалу, посилання на конкретні історичні періоди та факти, неточності у формулюванні термінів і категорій, проте з допомогою викладача він швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. 	4
	<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття трьох чи більше пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • одночасно мають місце два чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерії оцінки «задовільно»; • студент не бере участі в обговоренні проблемних питань семінару. 	3

<ul style="list-style-type: none"> • у відповіді відсутні належні докази і аргументи, зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, хибні; • характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді; допущені грубі помилки і студент не може їх виправити. 	2
2. Самостійна робота студентів (СРС)	
Критерії оцінювання	5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • опрацювання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодичної преси; • посилання на опрацьовані джерела при висвітленні питань семінарського заняття; • проведений опис об'єктів; • використані матеріали з практики роботи фінансових органів; • акуратні і змістовні записи в зошиті. 	5
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено розкриття двох пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання). 	4
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено розкриття трьох і більше з пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • робота студента малообгрунтована, неповна; • студент не опрацював законодавчі матеріали, матеріали періодичної преси; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	3
<ul style="list-style-type: none"> • робота студента малообгрунтована, неповна; • використані матеріали лише підручника; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	2-1
<ul style="list-style-type: none"> • самостійна робота не виконана 	0
3. Індивідуальна науково-дослідна робота (ІНДЗ)	
Критерії оцінювання	5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • глибоке розкриття проблем, відображення власної позиції, опрацювання додаткових джерел літератури, використання практичних матеріалів, виступ перед групою 	5
<ul style="list-style-type: none"> • глибоке розкриття проблем, відображення власної позиції, опрацювання додаткових джерел літератури, використання практичних матеріалів 	4
<ul style="list-style-type: none"> • робота суто компілятивного рівня 	3
<ul style="list-style-type: none"> • робота подана невчасно. Робота студента не відповідає означеним вимогам, зміст роботи не відповідає обраній темі дослідження 	2
<ul style="list-style-type: none"> • ІНДЗ не виконано 	0
4. Заліковий модуль	
50 балів	
1. Перший рівень – це теоретичні питання, що мають по чотири варіанти відповідей, з яких одна є правильною. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в картці тестування записано тільки номер правильної відповіді.	
2. Другий рівень – завдання з декількома варіантами визначення терміну. Завдання вважається виконаним, якщо в картці тестування записана правильна відповідь.	
3. Третій рівень – теоретичні питання, що передбачають вірні визначення, посилання, тлумачення, короткі коментарі.	

9.3 Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	незараховано
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)	незараховано (без права перездачі)

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни за цією шкалою відображається у відомості обліку успішності та іншої академічної документації.

РОЗДІЛ 10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичне та наукове забезпечення системи організації навчального процесу з навчальної дисципліни «Теорія та історія фінансової системи» включає

- навчальні та робочі навчальні плани;
- програму навчальної дисципліни;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- плани семінарських занять та методичні рекомендації з їх проведення;
- завдання та методичні матеріали до виконання самостійної роботи (СРС);
- завдання та методичні матеріали до виконання індивідуальної науково-дослідної роботи (ІНДЗ);
- завдання для проведення проміжного контролю (тестові завдання);
- завдання для проведення підсумкового залікового модуля;
- законодавчі та інструктивно-методичні матеріали;
- опорний конспект лекцій.

РОЗДІЛ 11. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студенти під час лекцій забезпечуються друкованим матеріалом, узагальнюються головні висновки з питань, що розглядаються та визначаються питання для самостійного опрацювання. Студенти висловлюють свої думки, коментарі самостійно або за участю викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію

Кейс-метод – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних; досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань тощо.

Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності:

- Законодавчі матеріали та коментарі до них;
- Навчально-методичні матеріали;
- структурно-логічні схеми та інший ілюстративний матеріал;

Періодичні видання:

- Історія державних фінансів
- Історія первісного суспільства
- Історія торгівлі, податків та мита;
- Теорія держави та права;
- Історія держави та права зарубіжних країн;
- Економіка та держава.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання з дисципліни «Теорія та історія фінансової системи»

<i>Методи активації процесу навчання</i>	<i>Практичне застосування навчальних технологій</i>
Проблемні лекції	
<p>Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, використовується досвід зарубіжних навчальних закладів. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів</p>	<p>Тема 4. Грошово-банківське господарство та фінанси в середньовічній Європі.</p> <p><i>Проблемне питання</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Сформулюйте основні причини зародження ринкових форм виробництва, поява ознак індустріальної цивілізації. <p>Тема 7. Особливості грошей та фінансів України у період існування Польсько-Литовської держави.</p> <p><i>Проблемне питання</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Сформулюйте особливості грошей та фінансів у період існування Польсько-Литовської держави
Семінари-дискусії	
<p>Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів</p>	<p>Тема 1. Суть та історичний характер фінансів</p> <p><i>Проблемна дискусія з питань семінарського заняття №1:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Яка, на Вашу думку, роль фінансів у суспільному відтворювальному процесі? <p>Тема 4. Розвиток грошей та фінансів та Стародавньому Римі.</p> <p><i>Проблемна дискусія з питань семінарського заняття №4:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Які елементи податкової та банківської систем стародавнього Риму були визначальними і здійснили найбільший вплив на подальший розвиток відповідних систем у світі?
<p>Презентації - виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних; досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань тощо</p>	<p>Презентації на лекційних заняттях з використанням ілюстративних матеріалів з усіх тем; виступи студентів з презентаціями індивідуальних робіт на семінарських заняттях.</p>
<p>Бланки супроводження - візуального активізації творчого сприйняття</p>	<ul style="list-style-type: none"> Навчально-методичні матеріали з вивчення дисципліни "Теорія та історія фінансової системи" (лекції з тем 1-8). Ілюстраційний матеріал до тем лекцій.

РОЗДІЛ 12. РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ресурси мережі Інтернет	Ресурси мережі Факультету з навчальної дисципліни
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сервер Верховної Ради України: http://www.rada.gov.ua/ ▪ Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua/ ▪ Державна фіскальна служба України http://www.sta.gov.ua/ ▪ Державна митна служба України http://www.customs.gov.ua/ ▪ Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку http://www.ssmc.gov.ua/ ▪ Рахункова палата України http://www.ac-rada.gov.ua/ ▪ Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua/ ▪ Налоги и бухгалтерский учет: www.basa.tav.kharkov.ua/ ▪ Інші 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Програма навчальної дисципліни ▪ Робоча програма навчальної дисципліни ▪ Методичні рекомендації з вивчення тем ▪ Плани семінарських занять та методичні рекомендації до їх проведення ▪ Методичні рекомендації з виконання самостійної роботи студента (СРС) ▪ Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи студента ▪ Засоби діагностики знань студентів з навчальної дисципліни .

